

נושא העבודה
אלימות כעילת גירושין

העבודה מוגשת בחסות העמותה של
נוער שוחר ממשפט עברי

הקדמה אישית:

מדוע נבחר הנושא והעניין האישי בו?

הנושא נבחר כי בעבר ראיתי הרגשתי את הסבל שנגרם למשפחה שיש בה אלימות במיוחד שהאישה נפגעת כך שה משפיע על הילדים וכל האנשים החי מסביב למשפחה עמצה.

אני אישית לא חוויתי את זה אך ראיתי את זה מהצד. ממקור הכי קרוב שיכול להיות, אחותי עברה את הסבל הזה עם הילדים שלה.

ראיתי את הסבל שלה, את הכאב שנגרם כתוצאה מההתעללות של בעלה ואת המאמץ הרב שלה להתגבר על כל זה ליד הילדים שלה ובמיוחד כדי לא לפרק את המשפחה שלה.

זה דרש ממנה כוחות נפשיים מרובים מאו דוגם לעבור כל מיני תהליכים שלא הקלו על המצב והדיבורים מצד השכנים המשפחה, היה לא קל והעובדה שגם הילדים סלו מהמצב לא הקל.

תוכן עניינים:

הקדמה אישית.....4

מבוא.....2 עמ

גישת משפט עברי.....5-10 עמ

גישה משפט ישראל.....7-10 עמ

השוואה.....11 עמ

סיכום.....12 עמ

ביבליוגרפיה.....13-14 עמ

נספחים.....

מבוא:

אלימות במשפחה הינה אלימות המופנת כלפי אחד מבני המשפחה בין אם האלימות מופנת כלפי אחד מבני המשפחה בין אם מדובר באלימות בן או בת הזוג או כלפי הילדים ואינה מוגבלת:

אלימות פיזית: שכן היא כוללת בתוכה תקיפות פיזיות כלפי הזולת: צביטות, דחיפות, סטירות, אגרופים, חניקות, משיכות שיער וכו.

אלימות מילולית: מתבטאת בפגיעה ברגשות של האדם בזולתו. וכן אלימות זו

במניעת גישה למשאבים כספיים, שליטה על מקורות הכספיים והקצבת כסף על פי ראות עיניו של הבן זוג,

אלימות נפשית:

אלימות מינית: כפיית קיום יחסי מין שלא מרצון תוך הסבת תחושה השפלה וכאב. בשנים האחרונות החלה להיות אלימות במשפחה תופעה רחבה מאוד למרבה הצער.

לאלימות במשפחה ישנן השלכות רחבות הקיף ורבות שנים, לכל אחד מהצדדים המעורבים בייחוד אל הקורבן זוגות לא מעטים החיים מסביבה של אלימות בתוך המשפחה פונים בסופו של דבר להליכי גירושין ובעזרת עורך דין. עפ"י החוק העברי זוגות רבים מנסים קודם לפנות לאפשרויות אחרות כגון ייעוץ זוגי, שיקומי וכו.

העבודה זו תעסוק באלימות נגד נשים כעילה לגירושין דרך המשפט העברי והמשפט הישראלי. ובפרט העבודה תתמקד באלימות כלפי הבת זוג.

גישת המשפט העברי:

גישת המשפט העברי:

בנושא זה היא שחז"ל אוסרים על אלימות פיזית או מילולית או מינית כלפי האישה. לבתי הדין הרבניים נתונה סמכות מקבילה לזו של בתי המשפט לענייני משפחה בנושאי פסיקת מזונות-ילדים ואישה, החזקת ילדים אפוטרופוס וחלוקת רכוש.

כאשר שאל יעקב אבינו את בניו, שמעון ולוי, למה עשו פעולת תגמול כה חמורה, השיבו לו בניו: "הכזונה יעשה את אחותנו" "הפקר – (בראשית לד, לא). ופירש רש"י: "הכזונה

ואכן, תחושת הבעלות של האדם על הסובב אותו, כאילו הכול מגיע לו, היא היסוד לאגואיזם ולהשתררות על הזולת ושורש כל רע במישור החברתי והמיני. לעומת זאת, תחושת הייעוד מסייעת לפתח רגשות של סולידריות כלפי הזולת, התחשבות בו ואחוזה וכבוד הדדיים

מבהיר הראב"ד, ר' אברהם בן דוד מפושקירא (פרובנס, המאה הי"ב), כי תכליתן של כל מצוות, ¹"ספרו "בעלי הנפש התורה היא לעקור מלבו של האדם את תחושת האדנות. כדי להמחיש לאדם שזמנו אינו בידו, הטיל עליו האלוהים מצוות התלויות בזמן, כגון: שבת, שמיטה ויובל. בדומה לזה, הוטלו על האדם מצוות התלויות בארץ, שתכליתן להמחיש לו "כי לי ².[(כלומר, לה)] הארץ" (ויקרא כה, כג

מכוחו של עיקרון זה, על האדם לזכור שאסור לו לקבל את הזוגיות לצורך הקיום האנושי בלבד: גם חיי האישות, הוטבעו ³.בחותם של קדושה, והתורה הטילה על האדם גדרים שונים גם בעניין זה

שירוש האדנות ביחסי איש ואשתו בולט מאוד בדברי חז"ל. לפי השקפתם, האישה אינה קניינו של הבעל, אלא היא על כן, אין ההלכה יכולה לסבול אלימות של הבעל כלפי אשתו מכל סוג שהוא, ⁴שותפה מלאה לו, והוא חייב בכבודה ⁵.לרבות אלימות מילולית

הנכלל בגדר מסכת החובות שחב **משפטי** חובת האיש לכבד את אשתו ולהימנע אף מאלימות מילולית כלפיה, היא חיוב ביניהם, מכיוון שאלימות מילולית, וקל וחומר אלימות פיזית, סותרת את חובת המדור **יחסי הממון** הבעל לאשתו במסגרת על יסוד המשפט העברי, שחובת המדור של ⁶השקט שהבעל חייב לספק לרעייתו. אשר על כן, קבע בית המשפט העליון בעל כלפי אשתו מחייבת אותו לספק לה מדור שקט ושלו שתוכל לחיות בו את חייה בשלווה

שלום בית:

אך לעתים יש הבדל בין בני הזוג בגישתם לעניינים שונים. כתוצאה מכך צפוי שהמסגרת המשותפת שחיים בה בני הזוג בקרבה רבה ומרוכזת כל כך, תדע לעתים חיכוכים ומשברים. עם זאת, מאחר שהאישה אינה קניינו של הבעל, ולנוכח הערך העליון של "כבוד האישה", אסור שיעברו חיכוכים אלו לפסים של אלימות מכל סוג שהוא. על כן, בני הזוג מחויבים לכבד זה את זה גם בשעה שיש ביניהם חילוקי דעות, כך שהפתרון לבעיותיהם יימצא לבסוף בהסכמה הדדית וב"שלום בית", כמתחייב בין שותפים שווים זכויות ומעמד המכבדים זה את זה.

וכבר כתב הרב א' כי-טוב בעניין ההתנהגות הראויה של הבעל: "תהא ראשית ממלכתו - על עצמו. יעשה קודם מלחמה עם עצמו, וישליט את דעתו על רגזנותו. או אז יהיו דבריו נשמעים, בין אומרם ובין אינו אומרם. או אז יהיו אנשי ביתו ⁷"יודעים את רצונו ומשתדלים מדעת עצמם לעשותו ולגרום לו קורת רוח

כפיית גט מחמת אלימות הבעל:

במקרים מסוימים, עשויה אלימות הבעל להביא את בית הדין להענישו בעונשים חמורים, ואף לכפותו לתת גט יחד עם זאת, חכמי ההלכה בדורות האחרונים נמנעים דרך כלל מנקיטת הליך קיצוני זה, ומסתפקים ב"חיוב ⁸לראשתו".

כשמוגשת תביעה לבית הדין בעניין גירושין, בהעדר הסכמה בין הצדדים ⁹וכאן ראוי להבין את המונחים היטב:
להתגרש, פתוחות בפני בית הדין ארבע אפשרויות

-לדחות את התביעה

-להתגרש, ובלשון בית הדין: "מצווה לגרש צריכים לקבוע שהצדדים .

-את הצדדים להתגרש לחייב

-מתן גט לכפות

¹⁰רק במקרה האחרון, נוקט בית הדין אמצעי כפייה בפועל

(+את הבעל לגרש את אשתו. אך שאלה היא לחייב כשהבעל אלים, אין ספק שהקטגוריה השלישית מתקיימת, וניתן אם ניתן לעבור לדרגה הרביעית, ואף לכפות עליו את מתן הגט

התנהגות אלימה מתמשכת של הבעל כלפי אשתו אסורה על פי הדין העברי. אם תנהג כלפי אשתך באלימות היא . למזונות תהיה זכאית להגיש לבית הדין הרבני בקשה למדור שקט ושלו במסגרת תביעתה

עילת הגירושין המפורטת בתביעת הגירושין היא ההצדקה למתן הגט ולסיום קשר הנישואין. עילות הגירושין בבית הדין הרבני הן ספציפיות, ובית הדין הרבני לא ייתן פסק דין לגט, אם אין בנמצא עילת גירושין מוצדקת. אלימות פיזית לפי הדין העברי היא עילה לגירושין. את האלימות יש להוכיח על ידי ראיות כמו מסמכים רפואיים, עדים וכו'. בית הדין הרבני קובע כי ניתן לחייב בגט, וגם לכפות גט על בעל שנוקט באלימות כלפי אשתו, ומסכן את חייה.

חכמי ההלכה הראשונים, כגון המהר"ם בר' ברוך מרוטנבורג והתשב"ץ, פסקו שיש מקום לכפות על בעל אלים לתת את דברי המהר"ם¹² לעומת זאת, רבי יוסף קארו, בעל ה"שולחן ערוך", מביא בספרו "בית יוסף"¹¹ גט לאשתו ולפיהם כופים בעל שהכה את אשתו להוציאה ולתת לה את דמי כתובתה, אלא שהוא פוסק: "ומכל¹³ מרוטנבורג מקום, נראה לי שאין לסמוך על דבריהם... לכפות ולהוציא... כיוון שלא נזכרו בדברי שום אחד מהפוסקים". המפורסמים.

הטעם לפסיקה זו, שאין לכפות על בעל אלים לגרש את אשתו, נעוץ בעובדה שכעיקרון גט הנכפה על הבעל הוא "גט מעושה", היינו גט שלא ניתן מרצון חופשי ויש בו אפוא פסול מובנה. אם תינשא האישה בהסתמך על גט פסול זה, יימצא שנישאת לאחר בעודה אשת איש, ויהיו ילדיה שייולדו לה מן הבעל השני ממזרים. על כן, הקפידו חז"ל מאוד שלא לכפות על הבעל לתת גט לאשתו בלא שיש לדבר עילה מפורשת בתלמוד. וכך כתוב בטור (אבן העזר, סימן (קנ):

ורבנו חננאל כתב: כל מקום שאמרו רבנן "יוציא ויתן כתובה", אין כופים אותו להוציא, אלא אומרים לו: כבר חייבו אותך חכמים להוציא; ואם לא תוציא, מותר לקרוא לך עבריין. אבל לכפותו בשוטים לא, אם לא שמפורש בו [בתלמוד] שכופים אותו להוציא, כגון הנושא (אישה) בעבירה, והאומר: איני זן ואיני מפרנס

וכתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל: וכיוון שקיימת מחלוקת בענין זה, ראוי להחמיר שלא לכפות בשוטים [כלומר, במלקות, באמצעי כפייה], כדי שלא יהא גט מעושה

בעניין בעל מכה, מעיר הרמ"א "בעקבות פסיקתו של בית יוסף

ואיני רואה בזה דבריו כלל, דכדאי הם הגאונים לסמוך עליהם, כל שכן שהרמב"ן ומהר"ם [בר' ברוך מרוטנבורג] הסכימו בתשובותיהם בענין הכאת אשתו [המהווה עילה לכפיית גט], והביאו ראיות ברורות לדבריהם. גם הסברה מסכמת עמהם

ומה שלא הוזכר [כלומר, הסיבה לאי-הזכרת הכאת האישה בתלמוד כעילה לגט, להבדיל למשל מאי-מתן מזונות לאישה], אפשר לומר שהיה פשוט בעיניהם, וקל וחומר הוא מהאומר: איני זן [המסרב לפרנס את אשתו]...

וכן שלא היה בנמצא [לא הייתה שכיחה תופעת הכאת נשים] בימי הפוסקים הראשונים, ולכן לא הוזכרו,¹⁴ ולכן אין לדחות דברים ברורים בקש

עם זאת, הלכה למעשה, אף הרמ"א חושש מפני כפיית הבעל לתת גט לאשתו, והוא פוסק: "ומכל מקום, נראה דטוב שלא לכופו ליתן גט אלא בדרך זה: להחרימו או לתפסו... ובדרך זה לא נקרא כפיה על הגט, רק לקיים מה שמחויב". לעשות

כתוצאה מפסיקתם האמורה של "בית יוסף" והרמ"א, ניצבים בתי הדין הרבניים בפני התלבטות קשה כשהם נתקלים ויש חשש ש"קפיצת",¹⁵ בבעל אלים: נקיטת אמצעי כפייה אינה מקובלת על כלל הפוסקים
גט, כשלב הבעל אינו שלם עם פעולה זו, תביא לפסילת הגט ולהגדרתו כ"גט מעושה", לכפיית בגט מחיוב "המדרגה
שנכפה על הבעל שלא כדין

בתי הדין ובתי המשפט משתמשים.¹⁶ מצד שני, ברור שלא ניתן לחייב אישה להמשיך לדור בכפייה אחת עם בעל אלים
במקרים מעין אלו בצווי הרחקה למיניהם, שבאמצעותם הם מרחיקים את בן הזוג המכה מן הבית בלא לכפות עליו מתן
גט. ברור שצווים אלו מטפלים בסימפטום, אך אין בהם כדי לפתור את הבעיה מיסודה, שהרי ניצבת בפניהם אישה
הנאלצת להישאר נשואה לבעל שאי אפשר לחיות עמו

החקיקה בעניין קיום פסקי דין של גירושין

¹⁷-פתרון כלשהו לבעיה זו נמצא בחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה 1995

חוק זה קובע אמצעי כפייה נוספים למתן גט, מלבד המאסר, שבית הדין נוקט בו רק כשמתקיימת אחת מן העילות
הנזכרות בתלמוד. לפי החוק, מסורה בידי בית הדין גם האפשרות להוציא צו הגבלה. מכוחו, מוטלות על בן הזוג
לעשות כן, סנקציות אחדות: איסור יציאתו מן הארץ, שלילת דרכו, שלילת המחייבו המסרב לגט, בניגוד לפסק דין
רשיון הנהיגה שלו, שלילת האפשרות שישמש במשרה על פי דין או בגוף המבוקר על ידי מבקר המדינה, שלילת
האפשרות לפתוח חשבון בנק או להחזיק חשבון בנק, שלילת האפשרות לעסוק במקצוע שהעיסוק בו מוסדר על פי
דין (כגון עריכת דין או ראיית חשבון וכיו"ב) ושלילת האפשרות להפעיל עסק הטעון רישוי או היתר על פי דין

הסנקציות האמורות לעיל אינן בגדר כפיית גט. במקרים אלה יש בידי הבעל לבחור אם רצונו להיות אזרח נטול
זכויות ולהמשיך לעגן את אשתו, אף שאינה מסוגלת לחיות עמו עוד, או לתת לה גט מרצונו, ואז יושבו לו כל הזכויות
¹⁸הניתנות על ידי המדינה והקהילה לאזרח

כפיית האישה ליחסי אישות עם בעלה

תוצאה ברורה נוספת הנובעת מן הקביעה שהאישה אינה קניינו של הבעל היא שאסור לו לכפות עליה יחסי אישות
ללא כחל וסרק, ובעניין זה אין הבדל כלל בין הבעל לאדם כאונס בניגוד לרצונה. כפייה זו מוגדרת בדברי חז"ל
¹⁹אחר

אכן, הנישואים הם הסכם הכולל בתוכו כמרכיב מרכזי גם יחסי אישות תקינים וסדירים. וכבר אמרה תורה במפורש:
"שארר כסותה ועונתה לא יגרע" (שמות כא, י), ופירשו חז"ל שהכוונה לשלושה חיובים בסיסיים שהבעל חייב לספק
יחד עם זאת, גוף האישה אינה קנוי לבעל, ואין לו זכות לעשות בגופה.²⁰ לאשתו: מזון, ביגוד ויחסי אישות סדירים
דבר שלא ברצונה

הנישואים הם גם מעין חוזה בין בני הזוג, והוא יוצר מסגרת לקיום יחסי אישות. הנצי"ב מוולוז'ין מבהיר את מצוות "עונה" שהטילה התורה על הבעל, ואומר: "הסברה נותנת שעל זה נשתעבד [כלומר, זהו הסכם מחייב המצוי ביסוד הנישואין], והכל יודעין למה כלה נכנסת לחופה. וגם כי נאסרה על ידי בעלה להשיג הנאה זו ממקום אחר, ואם כן הוא גוזל הנאתה ממנה... שאין היא כשבויה אצלו למנוע ממנה תענוגיה, ועל כן נשתעבד לה לדרך ארץ [=ליחסי ²¹אישות]

המונח קניין בחיי הנישואין מתייחס אפוא לחיי האישות, ומבהיר שמדובר בדבר הבא לו לאדם בזכות ולא כדברי הנצי"ב מוולוז'ין: "מן התורה אין לאיש על אישתו שום קניין כי אם לאישות בלבד... זהו דבר ברור, ²²בחסד אם כן, יש לאיש זכות שבדין. ²³"ומושכל ראשון, דמשמעות 'כי יקח איש אישה' - הוא למה שמסיים הכתוב - 'ובעלה שאישה הנודרת לאסור על בעלה את יחסי האישות עמה, ²⁴לקיים יחסי אישות עם אשתו. ומעין זה מצינו בתלמוד אינה צריכה הפרה לנדרה, משום שאינו תקף מלכתחילה, מכיוון שאין אדם יכול לאסור על זולתו בנדר דברים שאינם של הנודר

עם זאת, אף על פי שהנישואים יוצרים מסגרת הסכמית של בני הזוג לספק זה את זה בחיי המין, הרי שלאור העובדה שהאישה אינה קניינו של בן זוגה לשום דבר ועניין, ברור שמדובר בהסכם הדדי שאינו ניתן לאכיפה בכוח. אין שום היתר לבעל לאנוס את אשתו או לכפות עליה את הזכות לחיי אישות, גם משום העובדה שדבר זה לא נכלל מעולם בהסכם הנישואים, והיא לא הסכימה בעת נישואיה להתיר לבעלה לקיים עמה יחסי אישות גם בכפייה, תוך ²⁶רמיסת כבודה העצמי, שהוא הבסיס ליחסיהם

סוגיה ²⁷. וכך מצינו בתלמוד במסכת עירובין: "אמר רבי בר חמא, אמר רב אסי: אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה זו נקבעה כהלכה מפורשת ב"שולחן ערוך": "לא יבעול אלא מרצונה. ואם אינה רוצה [הדבר היחיד שהוא יכול לעשות ²⁸הוא...], יפייסנה עד שתתרצה

וכן אסרו חכמים שלא ישמש אדם מיטתו וליבו מחשב": ²⁹והדברים מפורשים גם במשנה תורה להרמב"ם, שפסק ולא יבוא עליה על כורחה והיא יראה. באישה אחרת, ולא יבעול מתוך שכרות, ולא מתוך מריבה, ולא מתוך שנאה. "ולא יאנוס אותה ויבעל בעל כורחה, אלא לדעתה, מתוך שיחה ושמחה": ³⁰עוד פסק הרמב"ם. "...ממנו

מרתקים בהקשר זה הם דבריו של הרב יעקב קניבסקי, שכתב ב"איגרת חתנים", שלא זו בלבד שאין לבעל היתר לאנוס את אשתו, חלילה, אלא שמוטל עליו לרצותה בגילויי אהבה ראויים, לפני יחסי האישות ולאחריהם, כדי להביאה למצב שתחפוץ היא בקיום יחסי המין, ותתאוה לו, ותגיע לסיפוק בקיומם. וזה לשונו

והוא מכח הדין ממש. כי על פי דין תורה, אסור לעשות הביאה באופן שהאישה אינה מפויסת. ומחויב לפייסה בקרוב בחיבוק ונישוק, עד שתתאוה לחיבור, שכן אם לא כן, הרי היא כנתונה לפני ארי דורס... ואוכל

ועון פלילי הוא לעשוק מה שמגיע לאשתו, אפילו אם הוא מתכוון לשם מצוות חסידות ופרישות, שכן על

גזילת אשתו אינו יכול לעשות חסידות... ומה שחוטף ובוועל מיד, ללא קירוב, ופורש תכף ומיד, ומתרחק ממנה, הנה הבעל חושב שחוטף מלאכים בזה, ובאמת לא נגרע מתאוותו ויצרו כלום, ויצרו שלו מפויס בהחלט בהנאה שלמה, אבל אשתו לא נהנית כלל מהנהגה כזו.

לפי גישת חז"ל, האישה אינה קניינו של הבעל, והבסיס הנורמטיבי ליחסי בני הזוג הוא כבוד הדדי ושוויון. על כן, ברור שאין היתר לכל סוג של אלימות במשפחה, בין אלימות פיזית בין אלימות מילולית, והדברים עולים לכדי חובה משפטית של הבעל כלפי אשתו. כמו כן, ומכוח אותה נקודת השקפה, ברור על פי ההלכה שאין הבעל זכאי לאכוף בכוח על אשתו דבר וחצי דבר, גם לא את ההסכמים הבסיסיים של הנישואים, בדבר קיום יחסי אישות, ותנאי לכל דבר בחיי הנישואים הוא קיומו ברצון מלא ובהסכמה הדדית

פסק דין:

לפנינו מקרה של שני בני זוג שהמשך חיי נשואין משותפים ביניהם, הגיעו לקיצם. חיי המשפחה בין בני הזוג לא היו תקינים עוד מתחילת הנשואין, וזאת עקב בעיה בענין שבינו לבינה.

האשה הציגה לפנינו תמונה של חיי משפחה קשים ובלתי נסבלים שנגרמו עקב התנהגותו של בעלה כלפיה, התנהגות קשה אשר גרמה לה למאוס בחיים משותפים יחד עם בעלה, וכיום אין היא מסוגלת להתקרב אליו. בכתב הטענות היא מתארת את הסבל שהיתה נתונה בו. היא תולה את הכל בהתנהגותו של בעלה כלפיה, ואם כי עשתה נסיונות לשקם את החיים המשותפים שביניהם, אך ללא הועיל התנהגותו של בעלה לא השתנתה וגרמה לכך שחיייה אתו נמאסו ואינה יכולה לשוב אליו עוד.

לדברי הבעל אמנם האשה סבלה מחיי הנשואין, אך לא הוא אשם בדבר. התערבות משפחתה בחייהם גרמו לכך שאשתו לא קבלה את הטפול הנכון שהיתה זקוקה בענין שבינו לבינה, ומצב זה גרם לחיים הקשים שהיו ביניהם, וכך הוא מסכם את המצב כפי שהוא רואה אותו: "לדעתי אין שנאה בן הצדדים, ויש כאן בעיה אנושית כאובה שצריך לפתור אותה. נכון שהיא (האשה) סבלה מחיי נשואין שלא עלו יפה, ויש בעיה שברגע שלא הולכים הדברים בינו לבינה, זה מביא לבעיות קשות אחרות".

ואמנם הבעיות הקשות שבאו בעקבות הענין שבינו לבינה היו בעיות קשות וחריפות שכיום נראה שלא ניתן הדבר לתיקון, וכפי שטענה האשה אין כל מקום לשיבתה לבעלה, לאור התנהגותו הקשה כלפיה, שהתבטא גם באלימות פיזית.

השופט קבע: סוף דבר, לאור הנסיבות, והמצב שהצדדים הגיעו אליו, שאין האשה מסוגלת לחזור לבעלה וזאת עקב התנהגותו של הבעל כלפיה והסבל שסבלה מחיי הנשואין, אין מנוס מגרושין ועל הבעל לפטור את אשתו בגט פיטורין כדמו".

ב. גישת המשפט ישראלי:

אלימות במשפחה היא אחת הסוגיות המורכבות ביותר במשפט הפלילי ובדיני המשפחה כאחד. אלימות מסוג זה יכולה לבוא לידי ביטוי באופן כללי בדרכים רבות סוג של התעללות מתמשכת נפשית, כלכלית, פיזית או מינית בין קרוב משפחה אחד למשנהו.

אלימות במשפחה הנה עבירה פלילית ויכולה להיווצר על רקע סיבות שונות ומגוונות. פעמים רבות התוקף בעל עבר משל עצמו של מקרים שבוצעו בקרב משפחתו שכתוצאה מהם נוצרה אצלו טראומה, באחרים הרקע יכול להיות כלכלי ועוד. פעמים רבות במקרים של אלימות במשפחה קיים אצל הקורבנות חשש מפני גילוי העניין ולכן לא פעם הם מדווחים על ידי צדדים שלישיים חובת דיווח במקרה של חשד למעשי אלימות גם למשטרה וגם לשירותי הרווחה. החוק עבירה פלילית בפני עצמה ולא רק סוג של עבירת אלימות. ניתן לראות זאת בכך שהמחוקק ראה לנכון לחוק חוק ספציפי שעוסק בתחום האלימות בתוך המשפחה. "החוק למניעת אלימות במשפחה".

בית המשפט רשאי לתת צו האוסר על אדם לעשות את אלה כולם או מקצתם או לקבוע להם תנאים (להלן - צו הגנה):

(1) להיכנס לדירה בה מתגורר בן משפחתו או להימצא בתחום מרחק מסויים מאותה דירה, והוא אף

אם יש לו זכות כלשהי בה;

(2) להטריד את בן משפחתו בכל דרך ובכל מקום;

(3) לפעול בכל דרך המונעת או המקשה על שימוש בנכס המשמש כדין את בן משפחתו, והוא אף אם

יש לו זכות כלשהי בנכס;

(ב) צו הגנה יכול שיכיל גם דרישה לערובה הן לקיומו והן להתנהגות טובה, או כל הוראה אחרת

הדרושה, לדעת בית המשפט, להבטחת שלומו ובטחונו של בן משפחה, ויכול שיכיל גם הוראות בדבר הסידורים הנדרשים כתוצאה ממתן הצו.

(ג) תנאי הערובה כאמור בסעיף קטן (ב), לרבות חילוטה, יפורטו בצו ההגנה.

(1ג) בית המשפט רשאי בנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, להאריך את תקופת תוקפה של ערובה

להתנהגות טובה לתקופה שלא תעלה על שנה מיום שיפוג תוקפו של צו ההגנה.

חוק העונשין:

379 דין תקיפה סתם

התוקף שלא כדין את חברו, דינו - מאסר שנתיים, והוא אם לא נקבע בחוק זה עונש אחר לעבירה זו מחמת נסיבותיה.

382 תקיפות בנסיבות מחמירות (תשל"ג) (תיקון: תשמ"ג, תשנ"ו)

ב. העובר עבירה לפי סעיפי 379 כפי בן משפחה, דינו - כפל העונש הקבוע לעבירה: לעניין סעיף זה "בן משפחה" - לרבות מי היה בן משפחתו בעבר והוא אחד מאלה:

1. בן זוגו, לרבות הידוע בציבור כבן זוגו.

סוגי אלימות במשפחה: סוגי קורבנות במשפחה:

ניתן להבחין בין סוגים שונים של אלימות במשפחה לפי הצד התוקף והקורבן.

אלימות בין בני זוג- על פי רוב מדובר באלימות של גבר כלפי בת זוגו, ישנם מקרים שבהם בן הזוג הוא הקורבן, אבל מדוברים

במקרים מעטים.

אלימות כלפי ילדים- ילדים שחשופים לאלימות מציידיים של הורים או מצד כל מי שאצלו הם נמצאים במשמרת.

אלימות כלפי קשישים- מצד מי שמטפל בהם או מצד בני המשפחה.

סוגי אלימות- צורת אלימות:

דרך אחרת להבחין בין סוגי האלימות במשפחה היא לפי האלימות שבה נעשה שימוש. אלימות נחשבת כעבירה פלילית לא רק

במקרה של אלימות פיזית גם אם זו, ברוב המקרים, היא החמורה ביותר.

אלימות פיזית: פגיעה גופנית בכל סוג שהוא.

אלימות מילולית: קללות, איומים והשפלות מכל סוג שהוא.

אלימות נפשית: לעיתים אין צורך בשפה פוגענית-מספיק לדעת כיצד לפגוע ברוחו של הקורבן על ידי מניפולציות מילוליות

ורגשניות.

אלימות מינית: מהטרדה ועד אונס.

אלימות כלכלית: שליטה במשאבים הכלכליים ומניעת הגישה אליהם מהקורבן. הדבר יוצר תלות בתוקף ולעיתים גם תוצאות

כמו רעב, עוני וכדומה.

דרכי הפעולה של מי שסובל מאלימות בתוך המשפחה, -מה ניתן לעשות מבחינה משפטית.

- תלונה במשטרה: בידי מי שסובל מאלימות במשפחה עומדת האפשרות להגיש קודם כל תלונה במשטרה. עד כמה שהיינו רוצים להאמין שהמשטרה תעשה הכול כדי לסייע לקורבנות אלימות במשפחה, העזרה איננה תמיד מובנת מאליה, מסיבות שלא כאן המקום לפרטן. לכן מומלץ להגיש את התלונה בעזרת עורך דין אלימות במשפחה שמכיר את התחום ויידע לכוון את קורבן האלימות, להדריך אותו וללוות בכל התהליך. עו"ד גם יסייע לקורבן במגעים עם המשטרה ורשויות הרווחה. הסעד המיידית שניתן לקבל מהמשטרה הוא צו הרחקה לשבעה ימים – צו שירחיק את התוקף מהצד המותקף.
- צו הרחקה/הגנה: ישנם למעשה שלושה סוגים של צווים שמהווים סעד למי שסובל מאלימות במשפחה. הצווים השונים נועדו להרחיק את התוקף מהמותקף ולאפשר למותקף להיות מוגן ולנהל באופן תקין את חייו מבלי חשש מאלימות נוספת.
- צו הרחקה: צו שמקורו החוקי הוא הדין האישי – זכותו של אדם למדור שליו. הוא ניתן במקרים של אלימות שמהווים סכנה לבן משפחה. על בית המשפט להשתכנע שמדובר אכן במקרה שבו הייתה אלימות ברורה ומסוכנת ושידוע מי הצד האשם בה. כפי שנכתב לעיל, המשטרה יכולה להוציא צו הרחקה לשבוע. בית המשפט יכול להוציא צו הרחקה למשך שלושה חודשים ולאחר מכן לחדש אותו שוב ושוב עד לשנה.

- צו הגנה: צו שמקורו החוקי הוא החוק למניעת אלימות במשפחה (סעיף 3). הצו ניתן בידי בית המשפט לבקשת תובע משטרתי או עובד סוציאלי. הוא ניתן כאשר מוכח אחד מהדברים הבאים:
 - האדם שכנגדו מתבקש הצו נהג באלימות כלפי מבקש הצו.
 - ישנה סכנה ברורה שהוא ינהג באלימות בטווח הקרוב.
 - הוא התעלל במשך זמן רב בבן משפחה ופגע באפשרות שלו לנהל חיים תקינים.
 - צו למניעת הטרדה מאיימת: צו שמקורו החוקי הוא החוק למניעת הטרדה מאיימת. שלא כמו בצו הגנה, כאשר מבקשים צו למניעת הטרדה מאיימת אין צורך להוכיח אלימות פיזית ממשית – הצו מיועד למניעת הטרדה: מעקב, איומים, הטרדה נפשית וכדומה.
- תביעת גירושין:** כאשר האלימות היא בין בני זוג או כלפי הילדים, הקורבן – או ההורה שמבקש להגן על הילדים שסובלים מאלימות – יכול להגיש תביעת גירושין כדי לסיים את הקשר עם הצד האלים, להתרחק ממנו ולבנות חיים חדשים בלעדיו. כדי לעודד את בן הזוג אכן לתת גט, ניתן להיוועץ עם עורך דין מגשר גירושין, כאשר במסגרת הסכם הגירושין ניתן להסכים כי תוגש בקשה למשטרה לסגירת תיק פלילי.

הנושא של **האלימות במשפחה**. עד אמצע שנות ה-70 המדינה נמנעה מלחדור מעבר למפתן הדלת של בית המשפחה מתוך תפיסה שהמשפחה היא דבר פרטי. זה נובע מתפיסה מעוותת שמושג פרטיות המשפחה משמיע חסינות מפני התערבות. המהלכים שהובילו לשינוי בתפיסה הזו היו מהלכים שבאו מתוך עלייתו של הגל השני של הפמיניזם בשנות ה-60.

שאלות נוספות שעולות הן שאלות מן הסוג של **מי באמת נכון שיעצב את המשפחה** – האם המשפט צריך רק להגיב לתהליכים ולשינויים חברתיים או שהמשפט יכול גם להכתיב ולהוביל תהליכים? דוגמא לכך הן השאלות שקשורות להכרה בזוגיות של בני זוג מאותו מין. ספרד שהיא מדינה קתולית שהכניסה בה היא בעלת כוח מאוד משמעותי בחברה, דווקא היא הצטרפה באופן מפתיע ל"מועדון" של מדינות מערביות שפתחו את הדלת בפני נישואים לזוגות חד מיניים. בצרפת, לעומת זאת, היו הפגנות מאוד קשות נגד הכרה בנישואים של בני זוג מאותו מין – מדינה שבה היינו מצפים שתהליך זה יתקבל יותר בהבנה.

בישראל, התחום של דיני המשפחה נמצא עמוק בלב לבו של הסכסוך בין הדת למדינה – סכסוך שמלווה אותנו עוד הרבה לפני הקמת המדינה. **בישראל, לדינים הדתיים יש שליטה מלאה בתחום הנישואים והגירושין**. אין בישראל נישואים וגירושין אזרחיים והדרך היחידה ליצור את הסטאטוס של הנישואים בישראל היא דרך דתית. **הערכאות השיפוטיות, שלהן יש סמכות בלעדית לדון בענייני הנישואים והגירושין, הן הערכאות הדתיות**. זו תופעה שאיננה קיימת בשום מדינה מערבית אחרת. העובדה הזו היא שמייחדת את העיסוק בקורס בדיני משפחה בישראל לעומת קורסים מקבילים במדינות מקבילות.

- פני מונחת תביעה נזיקית על סך שלא יפחת מ- 200,000 ש"ח שהגישה התובעת (להלן גם: "האישה") כנגד בעלה לשעבר (להלן: "הנתבע"/"האיש") בגין התעללותו בה, שהתאפיינה באלימות פיזית ונפשית.
2. התובעת והנתבע, חסידי חב"ד, נישאו זל"ז כדמו"י בשנת 1991 והתגרשו ביום 15/06/06 לאחר שהסכם גירושין עליו חתמו אושר וקיבל תוקף של פסק דין על ידי בית הדין הרבני.
3. לצדדים שמונה ילדים משותפים.

טענות התובעת

4. התובעת טוענת כי סבלה משך שנים מהתעללות נפשית ופיזית מצד הנתבע שנהג לשתות לשכרה, לבקר בבתי בושט ואף היה מכור לצפייה באתרים פורנוגרפיים באינטרנט.
5. התובעת משתייכת תביעתה על מספר עוולות נזיקיות שהנתבע עוול כלפיה והן: תקיפה, רשלנות, כליאת שווא והפרת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
6. התובעת פירטה את ראשי הנזק שנגרמו לה כדלקמן: כאב וסבל נפשי ופיסי; פגיעה בכבודה ובמעמדה בחברה בה היא חיה; החזר הוצאות שנאלצה להוציא עבור טיפולים נפשיים והוצאות משפטיות ועתרה לחיוב הנתבע לפצותה בגינם.
7. בנוסף, עתרה התובעת להשית על הנתבע פיצויים עונשיים ו/או פיצויים לדוגמא ו/או פיצויים מוגברים בסכום שלא יפחת מ- 200,000 ש"ח.
8. בכתב התביעה גוללה התובעת את מסכת האירועים אשר עליהם מושתתת תביעתה על העוולות

עוולת התקיפה

א. בחודש ינואר 2003 לאחר ששבה מטבילה במקווה במוצאי שבת, הנתבע אשר היה בגילופין, היכה אותה, דחף אותה לרצפה והתלונן על כך שטרם "סלחה" לו על כך שנהג לבקר בבתי בושט. בשלב מסוים שלף הנתבע אקדח והצמיד אותו למצחה בכדי שהיא, כדבריו: "תביני איך אני מרגיש עם רגשי האשם שלי כשאני חוזר מבית בושט". כשהחלה התובעת ללחוש "שמע ישראל" הזיז הנתבע את האקדח וירה כדור לתוך הספה.

ב. בין פורים לפסח באותה שנה, התפתח ריב בין הצדדים מאחר והנתבע טען שהתובעת הזכירה שוב כי הוא נהג לבקר בבתי בושט. בשלב מסוים, התובעת, שהיתה אז בחודש השלישה להריונה, אמרה שהיא היתה רוצה שלא להיות בהריון. אז הנתבע היכה אותה בבטנה, תוך ששאל: "את רוצה שאני אהרוג אותך? יש לציין כי מספר ימים לאחר מכן סבלה התובעת מדימומים, אך למרבה המזל, העובר לא נפגע.

ג. במהלך חול המועד פסח באותה שנה פרצה מריבה בין הנתבע לתובעת שבמהלכה נעל הנתבע את התובעת בתוך הבית ושלף סכין. כשהתובעת התעמתה עימו שלא יחתוך את כבל הטלפון, התפתח בין השניים עימות פיסי במהלכו הנתבע דחף את התובעת וחתך את הכבל של הטלפון עם הסכין. ילדיהם של בני הזוג, שהיו עדים לאירוע זה היו מבוהלים ומפוחדים, בין היתר מאחר והם חששו שהנתבע יפגע בתובעת עם הסכין שהיתה בידו.

9. בקיץ 2005 השליך הנתבע לעבר התובעת מכשיר טלפון ופגע בגבה.

10. בסעיף 15.2 לכתב התביעה מגוללת התובעת אירוע נוסף הבא לטענתה בגדר עוולת התקיפה. מדובר במקרה שאירע ביום 23/11/05 בעטיו הורשע הנתבע בפלילים בעבירות תקיפה בנסיבות מחמירות, גרימת חבלה של ממש ובאיומים: בשעות המאוחרות של הלילה, עת היה בגילופין, התחיל הנתבע לצעוק אודות רומן אותו ניהל עם בחורה. בשלב מסוים, נכנסה התובעת לחדר השינה, והנתבע עקב אחריה לתוך החדר תוך שהוא דורש לשוחח עימה ולקיים עימה יחסים אינטימיים. משסירבה התובעת, החל הנתבע לחנוק אותה עם כרית כשהוא לוחץ את הכרית על פניה וחוסם את דרכי הנשימה שלה. התובעת נאבקה עם הנתבע ותוך כדי המאבק נפלו השניים על הרצפה אז שוב, החל הנתבע לחנוק אותה עם הכרית ועקם את ראשה. תוך כדי המאבק, איים הנתבע מספר פעמים על התובעת כי 'הרוג אותה, כאשר בכל אותו זמן התובעת ניסתה הילדים שמעו את צרחותיה של "Call the police!". להיחלץ ממנו, עד שבסוף הנתבע נרפה ממנה. התובעת צעקה באנגלית התובעת, והבת - שהיתה אז בת 11 - הזעיקה את המשטרה שעצרה את הנתבע. הנתבע היה עצור 19 יום, ולאחר מכן היה בחלופת מעצר במגדל העמק.

11. בעקבות האירוע, נגרמו לתובעת חבלות בפניה, בכתף ובחזה. לפי הנתען, התובעת, אשר היתה באפיסת כוחות ודאגה לשלומם של הילדים אשר נחשפו למראות טראומטיים ביותר, לא פנתה לקבלת טיפול רפואי.

השופט קבע שהבעל ישלם לגרושתו 60 אלף ש"ח פיצויים בגין התעללות בה!

רשימה ביבליוגרפית

משפט עברי:

https://www.google.co.il/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwin4qyrv6HRAhUBDsAKHcveD2AQFggZMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.daat.ac.il%2Fmishpat-ivri%2Fskiroth%2F148-2.htm&usg=AFQjCNGmKC-JXQ_0AU5-ONlon-6xtuSmJA&sig2=gASa4UaZmP63kLXZg-n61Q

משפט ישראלי: חוקים

<https://www.google.co.il/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwih4LPX7aHRAhXQclAKHaXUDK8QFggZMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.abiliko.co.il%2Findex2.php%3Fid%3D1620&usg=AFQjCNHmZOOKW6f01rkWpSNR7zGmneCcw&sig2=M9k1i685OjAn5aiUTrulqA>

פסקי דין ישראלי:

<http://www.psakdin.co.il/Court/%D7%A2%D7%9C-%D7%99%D7%A9%D7%9C%D7%9D-%D7%9C%D7%92%D7%A8%D7%95%D7%A9%D7%AA%D7%95-60-%D7%90%D7%9C%D7%A3-%D7%A9%22%D7%97-%D7%A4%D7%99%D7%A6%D7%95%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%92%D7%99%D7%9F-%D7%94%D7%AA%D7%A2%D7%9C%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%94#.WGI6aNQrLb1>

פסק דין עברי 1

<http://www.divorcenet.co.il/judgements/rabani/284.doc>

<http://www.alonerez.co.il/%D7%A2%D7%91%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%9E%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%94>

<http://www.divorcenet.co.il/%D7%9E%D7%90%D7%92%D7%A8-%D7%A4%D7%A1%D7%A7%D7%99-%D7%93%D7%99%D7%9F-%D7%A8%D7%91%D7%A0%D7%99.asp>